

Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının Zaman Kullanma Sitillerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Rüştü YEŞİL¹ ve Hasan YILMAZ²

Öz

Bu araştırmanın amacı, öğretmen ve öğretmen adaylarının zaman kullanma sitillerini bazı değişkenler açısından incelemektir. Araştırma, tarama modeline yapılmış betimsel ve nicel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu, 308'i öğretmen adayı, 187'si ise öğretmen olmak üzere 495 katılımcı oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, "Kişisel Bilgi Formu" ve "Zaman Kullanma Sitilleri Ölçeği" yardımıyla çevrimiçi olarak toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde aritmetik ortalama, t testi, Anova, Scheffe, Pearson's r korelasyon testleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; (1) Öğretmen ve öğretmen adaylarının en çok planlı ve ekonomik zaman kullanımı, en az ise pasif zaman kullanımı sitillerini tercih ettikleri (2) öğretmen ve öğretmen adaylarının zaman kullanımı sitillerinin farklılaştığı; , (2) Aday öğretmenlerin öğretmenlere göre geçmiş ve gelecek zaman kullanımı ile pasif zaman kullanımı sitillerini daha fazla kullandığı; öğretmenlerin ise aday öğretmenlere göre planlı ve ekonomik zaman kullanımı ve azim-ısrar zaman kullanımı sitilini daha fazla kullandıkları (3) katılımcıların cinsiyetine, medeni durumuna ve yaş grubuna göre; öğretmenlerin mesleki hizmet sürelerine göre; öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri ve öğrenim gördükleri bölümlere göre zaman kullanma sitillerinin bazı boyutlarda farklılaştığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Zaman, Zaman Kullanma Sitili, Öğretmen, Öğretmen Adayı

Investigation of Time Use Styles of Teachers and Prospective Teachers in Terms of Different Variables

Abstract

The aim of this study is to examine the time use styles of teachers and prospective teachers in terms of some variables. This research is a descriptive and quantitative study conducted on a survey model. The study group consisted of 495 participants, 308 of whom were prospective teachers and 187 teachers. The data of the research was collected online with the help of "Personal Information Form" and "Time Use Styles Scale". Arithmetic mean, t test, Anova, Scheffe, Pearson's r correlation tests were used for data analysis. As a result of the research, it was found that (1) Teachers and prospective teachers use Style of Planned and Economic Time Use the most and Passive Time Use the least. (2) time use styles of teachers and prospective teachers differ; (2) Prospective teachers tend to use Past and Future Time Pressure and Passive Time Use styles more compared to teachers and teachers tend to use Planned and Economic Time Use and Perseverance-Insistence styles more compared to prospective teachers. (3) time use styles differ in some dimensions according to the gender, marital status and age group of the participants, according to the professional service times of teachers and the class levels and departments of prospective teachers.

Key Words: Time, Time Use Styles, Teacher, Prospective Teacher

Atıf İçin / Please Cite As:

Yeşil, R. ve Yılmaz, H. (2021). Öğretmen ve öğretmen adaylarının zaman kullanma sitillerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 933-949.

Geliş Tarihi / Received Date: 03.06.2020

Kabul Tarihi / Accepted Date: 21.07.2020

¹ Prof. Dr. - Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, ryesil40@gmail.com

 ORCID: 0000-0002-8839-0431

² Prof. Dr. - Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, hasanyilmaz2001@hotmail.com

 ORCID: 0000-0002-9069-1524

Giriş

Zaman, her bireyin hissettiği ama dokunamadığı, geri dönüşü mümkün olmayan bir kapsama sahiptir. Fiziksel ya da psikolojik boyutları olması nedeniyle zaman, objektif olarak tanımlanması ve net olarak çerçevesinin çizilmesi oldukça güçtür (Akatay, 2003; Kurar ve Baltacı, 2014; Öztahtalı, 2019; Varışoğlu, Şeref ve Yılmaz, 2012). Objektif zaman saatle ölçülebilen, sübjektif zaman ise hissedilebilen ya da algılanan zamandır (Shoval, Schvimer ve Tamir, 2018). Eldeleklioğlu (2008), birçok araştırmacının görüşlerinden yola çıkarak zamanın varoluşsal bir yapıda olduğunu ve bireylere göre farklı algılanabildiğini ifade etmektedir. Zamanın yönetimi açısından bakıldığında, nasıl kullanıldığı önem kazanır ve bu gerçek zaman olarak isimlendirilir (Hornik ve Zakay, 1996). Akyüz ve Türkmen (2016, s. 342), “zaman, onu pek düşünemediğimiz, sadece yaşadığımız andır” demektedir. Yenihan ve Öner (2013) ise günümüz organizasyon ve işletmelerinde en önemli bileşenlerin insan; insan için en önemli sermayenin de zaman olduğunu belirtmektedir.

Gerçekte reel zamanın bütün bireyler için aynı olduğu belirtilmelidir. Buna karşılık algılanan ya da yaşanan zamanın birbirinden farklı olduğu; başka bir ifade ile herkesin zamanı aynı ölçüde verimli kullanmadığı sıklıkla dile getirilmektedir (Akyüz ve Türkmen, 2016; Arslan, 2011; Eldeleklioğlu, 2008; Cotte ve Ratneshwar, 2003; Güleç, Kahraman ve Sezer, 2013; Öztahtalı, 2019; Shores ve Scott, 2007; Yenihan ve Öner, 2013). Hall, “insanlar zamanı yönetemez. Ancak sahip oldukları zamanı daha iyi kullanırlar” demektedir (Akt: Akatay, 2003, s. 282). Bu nedenle insan ve insanlık açısından en önemli sermaye olarak nitelenen zamanın kullanımı birçok bilim insanı, yazar ve düşünürün üzerinde durduğu önemli bir konudur.

Tarih boyunca birçok filozof, bilim insanı, yazar ve düşünür tarafından zaman konusunun ele alınması, öneminin ve değerinin fark edildiğinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Günümüzde de zaman konusunun toplumun her kesimi ve her meslek türündeki insanlar tarafından önemsendiği; ekonomik, sosyal, siyasi ve bireysel yaşamın niteliğinin önemli belirleyicilerinden biri olduğu belirtilmelidir. Zira zamanı yönetebilme ya da etkin kullanabilmek birey, toplum ve ülkeler açısından stratejik bir öneme sahiptir (Arslan, 2011; Akyüz ve Türkmen, 2016; Güleç, Kahraman ve Sezer, 2013; Gürbüz ve Aydın, 2012; Cotte ve Ratneshwar, 2003). Bu nedenle gelişmek ve ilerlemek hedefini benimsemiş birey, toplum ya da ülkelerin zaman kullanımı konusunda nitelikli hale gelmeleri önemli bir gereklilik olarak nitelenmelidir.

Eldeleklioğlu (2008), zaman algısı ve zaman kavramının ilk çocukluk yıllarından itibaren gelişmeye başladığını; tüm boyutları ile algılanmasının ise 14-18 yaşları arasında başarılı olduğunu ifade etmektedir. Buna göre zaman algısı ya da kullanımının, toplumsal kültürle de ilişkili bir öğrenme ürünü özelliği taşımaktadır. Bu nedenle bugünün gelişmiş toplum ya da ülkelerinin belirgin özelliklerinden birinin, bireylerinin zamanı etkin kullanmalarının olduğu söylenebilir.

Alanyazın incelendiğinde zamanın önemi, niteliği, boyutları, serbest zaman kullanımı gibi konularda birçok teorik çalışmanın olduğu gözlenmektedir (Ağaoğlu ve Boyacı, 2013; Akatay, 2003; Arslan, 2011; Gürbüz ve Aydın, 2012). Diğer taraftan zaman yönetimi ve serbest zaman kullanımı ile ilgili algı, tutum, alışkanlık ve beceriler; akademik başarı, internet bağımlılığı, teknoloji kullanımı gibi değişkenlerle ilişkisini ele alan (Akyüz ve Türkmen, 2016; Aslan ve Cansever, 2012; Brodowsky ve Anderson, 2000; Durmaz, Hüseyinli ve Güçlü, 2016; Kurar ve Baltacı, 2014; Yenihan ve Öner, 2013), özellikle iktisat, işletme ve eğitim bilimleri alanlarında uygulamalı araştırmalara da rastlanmaktadır.

Özkılıç ve Korkmaz (2004) ile Eldeleklioğlu (2008) eğitim alanında zaman yönetimi konusunda yapılan araştırmaların daha çok sınıf yönetimi, öğretmen ve öğrencilerin zaman yönetimi ve boş zaman kullanımı tutumlarına ilişkin olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte bütün meslek alanları açısından zamanı etkin kullananların başarılı olma, hedeflerine ulaşma, imkân ve şartları en iyi şekilde değerlendirme; aksi durumun ise birçok psikolojik ve sosyal sorunların yaşanmasına neden olduğu konusunda ulusal ve uluslararası alanyazında bir fikir birliğinin olduğunu ifade etmektedirler.

Bu çerçevede Ağaoğlu ve Boyacı (2013), serbest zaman kullanımının yaşam kalitesi ile yakından ilişkili olduğu düşüncesinin dünyada hâkim olduğunu ve bu nedenle serbest zaman eğitimi ile insanların daha kaliteli yaşama ulaşabileceklerini ve hem mutlu hem de verimli olabileceklerini ifade etmektedir. Benzer düşünceler Kurar ve Baltacı (2014), Akyüz ve Türkmen (2016), Arslan'ın (2011) çalışmalarında da dile getirilmiştir. Ağduman (2014), üniversite öğrencilerinin boş zaman motivasyon ve tatminlerinin incelenmesi adlı bir araştırma yapmış ve bazı demografik özellikler açısından motivasyon kaynaklarını ve tatmin olma düzeylerini ele almış; motivasyon ve tatmin durumlarının ilişkili olduğunu belirlemiştir.

Durmaz, Hüseyinli ve Güçlü (2016), turizm eğitimi alan üniversite öğrencileri üzerinde zaman yönetimi becerileri ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi belirlemeye dönük bir çalışma yapmışlardır.

Benzer şekilde Varışoğlu, Şeref ve Yılmaz (2012), Türkçe öğretmen adaylarının zaman yönetimi algılarına ilişkin nitel bir çözümleme yapmış; zamanı etkili kullanma farkındalıklarının olmasına karşın etkili kullanamadıkları sonucuna varmışdır. Kurar ve Baltacı (2014), Alanya’da yaşayan halkın boş zaman değerlendirme alışkanlıkları ile mevcut imkanlardan memnun olma ve yararlanma durumlarını incelemişlerdir. Tektaş ve Tektaş (2010), meslek yüksekokulu öğrencilerinin zaman yönetimi ve akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemişler; aralarında anlamlı ve pozitif ilişkiler belirlemişlerdir. Özkılıç ve Korkmaz (2004), sosyal bilimler, fen bilimleri ve beden eğitimi spor öğretmenlerinin sınıfta zaman yönetimine ilişkin davranışlarını incelemişlerdir.

Aslan ve Cansever (2012), ergenlerin boş zaman değerlendirme algıları üzerine yaptığı araştırmasında bazı değişkenlere göre algılardaki benzerlik ve farklılaşmaları incelemiştir. Babacan ve Küçükosmanoğlu (2015), müzik eğitimi anabilim dalında öğrenim gören öğrencilerin zaman yönetimi becerilerini farklı demografik özellikler çerçevesinde ele almışlardır. Güleç, Kahraman ve Sezer (2013), öğretmen adaylarının zaman yönetimi becerileri ile sınav kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi akademik başarılarına göre incelemiştir. Akyüz ve Türkmen (2016), üniversite öğrencilerinin boş zaman faaliyetlerine yönelik tutumlarını inceledikleri bir çalışma yapmışlardır. Yenihan ve Öner (2013), üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin incelenmesi konulu bir çalışma yapmış ve öğrencilerin beceri düzeyleri kulüp üyesi olma durumlarına göre farklılaşmazken cinsiyete göre farklılaştığını belirlemişlerdir.

Eldeleklioğlu (2008), 15-18 yaşlarındaki lise öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkileri farklı değişkenler çerçevesinde incelemiş; zaman yönetimi becerisi ile kaygı düzeyleri arasında negatif ilişkiler belirleyerek zaman yönetimi becerisi iyileşen bireylerin kaygı düzeylerinin düştüğünü belirlemiştir. Karagöz, Kınır, Mesci ve Akbaş (2010, 106), üniversite personeli üzerinde zamanı etkin kullanma durumlarını belirleyen faktörlerin belirlenmesini amaçlayan bir çalışma yapmış ve yaş, cinsiyet, zamanın etkin kullanımı konusunda eğitim alma durumu, görev türü (akademik-idari), toplam hizmet süresi, gelir düzeyi değişkenlerinin zamanın etkin kullanımına ilişkin yargılarda bir takım farklılaşmalara yol açtığını belirlemiştir.

Diğer taraftan uluslararası alanyazında son yıllarda “zaman yönetimi” ve “serbest zaman” odaklı beceri, tutum ve alışkanlıkların değerlendirildiği çalışmaların dışında “zaman kullanma stili” konusunun da ele alınmaya başlandığı (Bond ve Feather, 1988; Brodowsky ve Anderson, 2000; Cotte ve Ratneshwar, 2003; Jones, 1988; Usunier ve Valette-Florence, 1994, 2007); buna karşılık Türkiye alanyazınında bu konuya henüz yeterince eğilinmediği söylenebilir. Oysa zamanı geçirmek ile zamanı kullanmak, zamanı kullanmakla da etkili ve verimli kullanmak arasında önemli farkların olduğu söylenebilir (Akatay, 2003; Bond ve Feather, 1988; Kurar ve Baltacı, 2014).

Sitil, TDK (2019) sözlüğünde “özel oluş veya davranış biçimi, üslup, tarz” olarak tanımlanmaktadır. Zamanı kullanma stili, kültürlere ve toplumlara göre farklılaşmaktadır (Bond ve Feather, 1988; Kurar ve Baltacı, 2014; Usunier ve Valette-Florence, 2007). Güleç, Kahraman ve Sezer’e (2013) göre geleneksel toplumlarda esnek ve bitimsiz olarak algılanan zaman, gelişmiş toplumlarda daha mekanik ve planlanması gereken bir süreç olarak algılanmaktadır. Aynı zamanda bir kültür yayıcısı olan öğretmen ve öğretmen adaylarının zaman kullanma stillerine ilişkin tespitlerde bulunulması, bu çalışmanın temel problemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı; öğretmen ve öğretmen adaylarının zaman kullanma stillerini ve bu stillerin bazı değişkenlere göre farklılaşma durumlarını karşılaştırmalı olarak ortaya koyabilmektir. Böylelikle öğretmen ve öğretmen adaylarına dönük düzenlenen eğitim süreçlerinin programlanmasında ve gerekse onlarla birlikte yapılabilecek iş ve işlemler konusunda görev dağılımlarının yapılmasında yararlanılabilecek bilimsel tespitlere ulaşmak amaçlanmıştır. Bu çerçevede çalışmada başlıca şu sorulara cevaplar aranmıştır:

1. Öğretmen ve öğretmen adayları zaman kullanma stillerini kullanma sıklıkları nedir?
2. Öğretmen ve öğretmen adaylarının zaman kullanma stilleri arasında bir farklılaşma var mıdır?
3. Katılımcıların (öğretmen ve öğretmen adaylarının) zaman kullanma stilleri cinsiyete, medeni duruma ve yaşa göre farklılaşmakta mıdır?

4. Öğretmenlerin zaman kullanma sitilleri hizmet süresine, bransa ve görev yaptıkları öğretim kademesine göre farklılaşmakta mıdır?
5. Öğretmen adaylarının zaman kullanma sitilleri sınıf düzeyine ve öğrenim görülen bölüm/brans gruplamasına göre farklılaşmakta mıdır?
6. Kullanılan zaman kullanma sitilleri ile katılımcıların (öğretmen ve öğretmen adaylarının) yaş grupları, öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri ve öğretmenlerin mesleki hizmet etme süreleri arasında bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın Önemi

Zaman konusu, çağlar boyu insanın ve insanlığın gündemini oluşturan konulardan biri olagelmıştır. Özellikle 20 ve 21. Yüzyıllarda iletişim ve ulaşım teknolojilerinde alınan mesafe, insanların zaman kazanımını önemli ölçüde desteklemekle birlikte diğer taraftan yaşamın karmaşıklaşmasına, ihtiyaçların çeşitlenmesine, şehirlerin ve mekânların genişlemesine ve nüfusun artmasına bağlı olarak zamanın etkin kullanımını daha öncelikli bir sorun haline getirmiştir (Akatay, 2003; Arslan, 2011; Cotte ve Ratneshwar, 2003; Yenihan ve Öner, 2013).

Modern dönemde başarının anahtar yetkinliklerinden biri olarak öne çıkan zamanı kullanma sitili, bireylere, mesleklere, kültürlere göre farklılaşabilmektedir. Geçmiş dönemlerle aynı olmasına karşılık modern dönemde zaman; daha hızlı akan, daha nitelikli geçirilmesi gereken, daha değerli görülen bir sermaye halini almıştır. Bu nedenle de günümüzde zaman kullanma sitili birey, toplum ya da ülkeler açısından daha önemli hale gelmiştir denilebilir.

Bu çalışma, öğretmen ve öğretmen adaylarının zaman kullanma sitillerinin belirlemek üzere tasarlanmıştır. Bir kültür yayıcısı olan öğretmen ve öğretmen adaylarının, diğer bilgi, duygu ve becerileri olduğu gibi zaman kullanma sitil ve alışkanlıklarını da topluma yayma ve karşılık bulma olasılığı dikkate alındığında, hem zaman kullanma sitili konusunu ele alması hem de çalışma grubunun niteliği açısından araştırmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada; öğretmen adayı ve öğretmenlerin zaman kullanma sitilleri ölçek yardımıyla belirlenmiştir. Kişisel Bilgi Formu yardımıyla elde edilen bağımsız değişkenlere göre zaman kullanma sitillerinin farklılaşma ve ilişki durumları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Bu nedenle araştırma, tarama modelinde yürütülen betimsel ve nicel bir çalışma özelliği taşımaktadır (Balci, 2015; Karasar, 2012)

Çalışma Evreni - Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini 2018-2019 Eğitim ve Öğretim Yılında SÜ Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi ile Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğrenciler (öğretmen adayları) ile Konya ve Kırşehir il merkezlerindeki okul öncesi, ilkököl, ortaokul ve liselerde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Verilere kolay ulaşılabilmesi için bu iki il tercih edilmiştir.

Araştırmanın verileri çevrim içi Google Form aracılığıyla toplanmıştır. Öğretmen adayı ve öğretmenlerin adreslerine mail aracılığıyla formun kısayol adresleri gönderilmiş ve veri toplama araçlarını doldurmaları istenmiştir. Gönüllü olarak formu dolduran öğretmen ve öğretmen adayı (Eğitim Fakültesi öğrencileri) araştırmanın örneklem grubunu oluşturmuştur. Örneklem grubun bazı değişkenlere göre dağılımları Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1. *Çalışma Grubunun Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları*

Değişkenler	Alt gruplar	Öğretmen Adayı		Öğretmen		Toplam	
		f	%	f	%	f	%
Cinsiyet	Erkek	71	14,3	123	24,9	194	39,2
	Kadın	237	47,9	64	12,9	301	60,8
Yaş	18-23 yaş	274	55,3	3	0,1	277	56,0
	24-30	29	5,9	35	7,1	64	12,9
	31-45 yaş	5	1,0	107	27,0	112	22,6
	46 ve üzeri	0	0	42	8,0	42	8,5
Bölüm/Branş	Sosyal Bilimler	245	49,4	94	19,0	339	68,4
	Fen/Matematik	16	3,2	49	10,0	65	13,2
	Dil/Yetenek	47	9,5	44	8,9	91	18,4
Sınıf Düzeyi (Öğretmen adayı) Hizmet Süresi (Öğretmen)	1. Sınıf/1-5 yıl	7	2,2	36	19,3	---	---
	2. Sınıf/6-15 yıl	49	15,9	80	42,8	---	---
	3. Sınıf/16-24 yıl	128	41,6	46	24,6	---	---
	4. Sınıf/25 ve +	124	40,3	25	13,4	---	---
	Toplam	308	100	187	100	---	---
Görev Kademesi (Öğretmen)	İlkokul	---	---	58	31,4	---	---
	Ortaokul	---	---	70	37,8	---	---
	Lise ve dengi	---	---	57	30,8	---	---
	Toplam	---	---	185	100	---	---

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, “Kişisel Bilgi Formu” ve Usunier ve Valette-Florence, (1994, 2007) tarafından geliştirilen ve Türkçeye ve Türk kültürüne uyarlaması Yeşil ve Yılmaz (2020) tarafından yapılan “Zaman Kullanma Sitilleri Ölçeği (The Time Styles Scale)” ile çalışma grubundan çevrimiçi olarak toplanmıştır

Kişisel Bilgi Formu. Araştırmanın bağımsız değişkenlerine ilişkin demografik verileri içeren 8 maddeden oluşmuştur.

Zaman Kullanma Sitilleri Ölçeği (ZKSÖ). Öğretmen ve öğretmen adaylarının zaman kullanma sitillerini belirlemek amacıyla Türkçeye ve Türk kültürüne uyarlaması Yeşil ve Yılmaz (2020) tarafından yapılmış 4 faktör altında toplanmış 25 maddelik beşli Likert tipi bir ölçektir. Faktörlerin adları Planlı ve Ekonomik Zaman Kullanımı (PEZK) (6 madde), Geçmiş ve Gelecek Zaman Baskısı (GGZB) (7 madde), Pasif Zaman Kullanımı (PZK) (7 madde) ve Azim-Israr (AI) (5 madde) şeklindedir. Ölçeğin derecelemesi Ölçeğin KMO değeri 0,846; Bartlett testi değerleri ise $\chi^2=2847,985$; sd: 300; $p<,001$ 'dir. ZKS Ölçeği genel varyansın %70,219'unu açıklamaktadır. Diğer taraftan, ölçeğin Türkçe halinin çok faktörlü model çerçevesinde yapılan ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi sonunda uyum iyiliği sonuçları; ki-kare 314,5, serbestlik derecesi= 258 ($p=.009$); $\chi^2/sd=1,22$, NFI= .896, TLI= .976, IFI= .98, RMSEA= .04, GFI= .851, RMR= .062 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ise ölçeğin geneli için 0,884'tür. Buna göre ölçeğin Türkçe Formu geçerlik ve güvenilirlik özelliklerini taşımaktadır (Bayram, 2013; Büyüköztürk, 2012; Kalaycı ve diğerleri, 2010; Karagöz, 2016).

Yapılan bu araştırmada ise açılımlı faktör analizi yapılmış ve ölçeğin KMO değeri 0,841; Bartlett testi değerleri $\chi^2=3909,898$; sd: 300 $p<,001$ olarak belirlenmiştir. Cronbach alpha güvenilirlik katsayıları ise; PEZK faktörü için 0,774; GGZB Faktörü için 0,812; PZK Faktörü için 0,662; AI Faktörü için ise 0,493; ZKSÖ'nin geneli için ise 0,731 olduğu gözlenmiştir. Buna göre ZKSÖ'nün geçerlik ve güvenilirlik değerleri yeterli görülmüştür (Bayram, 2013; Büyüköztürk, 2012; Kalaycı vd., 2010; Karagöz, 2016).

AI Faktörünün güvenilirliği hesaplanırken “Çok büyük bir proje yapmaktansa, birkaç küçük proje yapmayı tercih ederim” maddesinin faktörün güvenilirliğini 0,493'e düşürdüğü gözlenmiştir. Bu madde çıkartılarak faktörün güvenilirlik katsayısı tekrar hesaplandığında ise katsayı 0,628 olarak belirlenmiştir. Aynı işlem ölçeğin genel güvenilirlik katsayısı hesaplanırken de yinelenmiş; maddenin atılması halinde ölçeğin genel güvenilirliğinin 0,730; atılmaması durumunda ise 0,731 olduğu gözlenmiştir. Bu nedenle; ölçeğin kapsam geçerliğine zarar vermemek için ve genel güvenilirlik üzerindeki olumsuz etki düşüklüğü dikkate alınarak maddenin faktörden atılmamasına karar verilmiştir. Bu haliyle ölçeğin, aslında olduğu üzere AI faktörü için 5 madde ile analizlere devam edilmiştir.

Verilerin Analizi

Verileri üzerinde, aritmetik ortalama, standart sapma, ilişkisiz örneklem t testi, Anova testi, Scheffe testi ve Pearson's r testi analizleri yapılmıştır. $p < ,05$ düzeyi fark ve ilişkinin anlamlılık düzeyi için yeterli kabul edilmiştir. Aritmetik ortalama değerleri yorumlanırken ise “0,00 – 0,80 aralığı Hiçbir zaman”, “0,81-1,60 aralığı Nadiren”, “1,61-2,40 aralığı Bazen”, “2,41-3,20 aralığı Çoğu zaman” ve “3,21-4,00 aralığı Her zaman” anlamları esas alınmıştır.

Bulgular

Öğretmen ve öğretmen adaylarının bazı değişkenlere göre zaman kullanma sitillerini belirlemek üzere yapılan analizler sonunda gözlenen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının Zaman Kullanma Sitillerini Kullanma Sıklıkları ve Farklılaşma Durumuna İlişkin Bulgular

Tablo 2. Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının Zaman Kullanma Sitillerini Kullanma Sıklıkları ve Farklılaşma Durumu

Faktörler	N	\bar{X}	Ss	Levene Testi		t	p	
				F	p			
PEZK	Öğretmen Adayı	308	3,68	,75	,224	,637	3,871	,000
	Öğretmen	187	3,93	,70				
GGZB	Öğretmen Adayı	308	3,56	,76	,005	,941	4,544	,000
	Öğretmen	187	3,24	,75				
PZK	Öğretmen Adayı	308	2,50	,64	1,585	,218	7,692	,000
	Öğretmen	187	2,06	,55				
AI	Öğretmen Adayı	308	3,54	,62	2,966	,086	4,733	,000
	Öğretmen	187	3,80	,55				

Tablo 2’de zaman kullanma sitillerinin faktörlere göre öğretmen adaylarında $\bar{X} = 2,50$ ile 3,68 arasında; öğretmenlerde ise $\bar{X} = 2,06$ ile 3,93 arasında değerler aldığı; her iki grubun da en yoğun olarak PEZK, en az ise PZK sitilini tercih ettiği görülmektedir. Buna göre öğretmen ve öğretmen adaylarının farklı zaman sitillerini kullanabilme yoğunluğu sıralamasının benzerlik özellik gösterdiği söylenebilir. Buna karşılık farklı zaman sitillerini kullanma sıklıkları açısından dört tür açısından da anlamlı farklılaşmanın olduğu gözlenmektedir ($p < ,05$). Öğretmen adayları öğretmenlere göre GGZB ve PZK sitillerini anlamlı farkla daha yoğun tercih ederlerken öğretmenler de öğretmen adaylarına göre PEZK ve AI sitillerini anlamlı bir farkla daha yoğun tercih etmektedirler ($p < ,05$). Zamanlarını kullanma konusunda öğretmenler PEZK ve AI sitilini; öğretmen adayları ise PZK ve GGZB sitilini diğer gruba göre daha sık sergileme eğilimindedirler.

Cinsiyetlerine Göre Katılımcıların Zaman Kullanma Sitillerini Kullanma Sıklıkları ve Farklılaşma Durumuna İlişkin Bulgular

Tablo 3. Cinsiyetlerine Göre Katılımcıların Zaman Kullanma Sitillerini Kullanma Sıklıkları ve Farklılaşma Durumu

Faktörler	N	\bar{X}	Ss	Levene Testi		t	p	
				F	p			
PEZK	Öğretmen Adayı	308	3,68	,75	,224	,637	3,871	,000
	Öğretmen	187	3,93	,70				
GGZB	Öğretmen Adayı	308	3,56	,76	,005	,941	4,544	,000
	Öğretmen	187	3,24	,75				
PZK	Öğretmen Adayı	308	2,50	,64	1,585	,218	7,692	,000
	Öğretmen	187	2,06	,55				
AI	Öğretmen Adayı	308	3,54	,62	2,966	,086	4,733	,000
	Öğretmen	187	3,80	,55				

Tablo 3’te görüldüğü üzere faktörlere göre zaman kullanma sitili eğilimleri erkeklerde $\bar{X} = 2,22$ ile 3,75 arasında, kadınlarda ise $\bar{X} = 2,41$ ile 3,78 arasında değerler almıştır. Erkeklerin en fazla AI ve hemen ardından PEZK, kadınların ise PEZK sitilini daha çok kullanma eğiliminde oldukları gözlenmiştir. Buna karşılık her iki grubun en az eğilim gösterdikleri zaman kullanma sitili PZK olarak belirlenmiştir.

Diğer taraftan erkek ve kadınlar, zaman kullanma sitilleri ile ilgili eğilim düzeyleri GGZB, PZK ve AI sitillerinde anlamlı düzeyde farklılaşırken ($p < ,05$) PEZK sitilinde farklılaşmamıştır ($p > ,05$). Kadınlar erkeklere göre GGZB ve PZK sitillerini; erkekler de kadınlara göre AI sitilini daha fazla gösterme eğilimindedirler.

Medeni Durumlarına Göre Katılımcıların Zaman Kullanma Sitillerini Kullanma Sıklıkları ve Farklılaşma Durumuna İlişkin Bulgular

Tablo 4. Medeni Duruma Göre Katılımcıların Zaman Kullanma Sitillerini Kullanma Sıklıkları ve Farklılaşma Durumu

Faktörler	Medeni Durum	N	\bar{X}	Ss	Levene Testi		t	p
					F	p		
PEZK	Bekâr	329	3,66	,76	3,056	,081	4,479	,000
	Evl	166	3,97	,65				
GGZB	Bekâr	329	3,54	,76	,015	,902	4,450	,000
	Evl	166	3,22	,75				
PZK	Bekâr	329	2,49	,65	2,677	,112	8,071	,000
	Evl	166	2,02	,52				
AI	Bekâr	329	3,54	,63	1,056	,314	-5,006	,000
	Evl	166	3,83	,53				

Tablo 4’te görüldügü üzere faktörlere göre zaman kullanma sitili eğilimleri bekrlarda \bar{X} =2,49 ile 3,66 arasında, evlilerde ise \bar{X} =2,02 ile 3,97 arasında değerler almıştır. Her iki grup da en fazla PEZK, en az ise PZK sitilini kullanma eğilimindedirler. Buna karşılık bekrlarda faktörlere göre ortalamalar aralığı (1,17) daha az iken evlilerde (1,95) daha geniştir.

Diğer taraftan zaman kullanma sitili eğilimleri dört faktörde de medeni duruma göre anlamlı düzeyde farklılaşmıştır (p<, 05). Evli olan katılımcıların PEZK ve AI sitillerini, bekâr katılımcıların ise GGZB ve PZK sitillerini diğerlerine göre anlamlı farkla daha fazla kullanma eğiliminde oldukları gözlenmiştir.

Yaş Değişkenine Göre Katılımcıların Zaman Kullanma Sitillerini Kullanma Sıklıkları ve Farklılaşma Durumuna İlişkin Bulgular

Tablo 5. Yaş Değişkenine Göre Katılımcıların Zaman Kullanma Sitillerini Kullanma Sıklıkları ve Farklılaşma Durumu

Fak	Yaş	N	\bar{X}	Ss	KT	sd	KO	F	p	Sch	
PEZK	(1) 18-23 yaş	277	3,67	,76	Gr. Arası Grup İçi Toplam	6,687 268,594 275,281	3 491 494	2,229 ,547	4,075	,007	1<3 1<4
	(2) 24-30 yaş	64	3,83	,75							
	(3) 31-45 yaş	112	3,92	,70							
	(4) 46 yaş ve zeri	42	3,92	,63							
GGZB	(1) 18-23 yaş	277	3,57	,76	Gr. Arası Grup İçi Toplam	16,483 281,457 297,939	3 491 494	5,494 ,573	9,585	,000	1>4 2>3 2>4
	(2) 24-30 yaş	64	3,50	,73							
	(3) 31-45 yaş	112	3,18	,77							
	(4) 46 yaş ve zeri	42	3,12	,67							
PZK	(1) 18-23 yaş	277	2,52	,65	Gr. Arası Grup İçi Toplam	22,443 185,263 207,706	3 491 494	7,481 ,377	19,827	,000	1>2 1>3 1>4
	(2) 24-30 yaş	64	2,19	,57							
	(3) 31-45 yaş	112	2,12	,56							
	(4) 46 yaş ve zeri	42	1,94	,47							
AI	(1) 18-23 yaş	277	3,50	,60	Gr. Arası Grup İçi Toplam	11,995 174,613 186,608	3 491 494	3,998 ,356	11,243	,000	1-2 1-3 1-4
	(2) 24-30 yaş	64	3,75	,69							
	(3) 31-45 yaş	112	3,83	,56							
	(4) 46 yaş ve zeri	42	3,86	,48							

Tablo 5 genel olarak incelendiğinde; bütün yaş gruplarında zaman kullanma sitillerinin çoktan aza doğru PEZK, AI, GGZB ve PZK şeklinde sıralandığı görülmektedir. Diğer taraftan yaş ilerledikçe katılımcıların PEZK ve AI sitillerini kullanma eğilimlerinin arttığı; buna karşılık GGZB ve PZK sitillerinin azaldığı da dikkati çekmektedir. Diğer dikkat çeken durumun ise dört faktör açısından da yaş gruplarına göre katılımcıların zaman kullanma sitili eğilimlerinin anlamlı düzeyde farklılaştığıdır (p<, 05).

Faktörlere göre yaş gruplarındaki zaman kullanma sitili eğilimlerinin kaynağı Scheffe testi ile analiz edilmiştir. Bu analize göre; PEZK sitili kullanma eğilimi 18-23 yaş grubu katılımcılarda 31-45 ile 46 ve üzeri yaş gruplarına göre daha düşüktür (p<, 05). GGZB sitili kullanma eğilimi 18-23 yaş grubunda 46 ve üzeri gruba; 24-30 yaş grubunda 31-36 ile 46 ve üzeri yaş gruplarına göre daha yüksek (p<, 05). 18-23 yaş grubu katılımcıların PZK sitilini kullanma eğilimi diğerlerinde göre daha yüksek (p<, 05); AI sitili kullanma eğilimleri ise diğerlerine göre daha düşüktür (p<, 05).

Sınıf Düzeyine Göre Öğretmen Adaylarının Zaman Kullanma Sitillerini Kullanma Sıklıkları ve Farklılaşma Durumuna İlişkin Bulgular

Tablo 6. Sınıf Düzeyine Göre Öğretmen Adaylarının Zaman Kullanma Sitillerini Kullanma Sıklıkları ve Farklılaşma Durumu

Fak	Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	Ss	KT	sd	KO	F	p	Sch.	
PEZK	(1) 1. Sınıf	7	2,76	1,34							
	(2) 2. Sınıf	49	3,58	,61	Gr. Arası	8,230	3	2,743	5,004	,002	1<2
	(3) 3. Sınıf	128	3,63	,78	Grup İçi	166,657	304	,548			1<3
	(4) 4. Sınıf	124	3,79	,70	Toplam	174,887	307				1<4
GGZB	(1) 1. Sınıf	7	3,57	,90							
	(2) 2. Sınıf	49	3,65	,68	Gr. Arası	1,366	3	,455	,772	,511	---
	(3) 3. Sınıf	128	3,60	,82	Grup İçi	179,398	304	,590			
	(4) 4. Sınıf	124	3,48	,72	Toplam	180,765	307				
PZK	(1) 1. Sınıf	7	2,80	,42							
	(2) 2. Sınıf	49	2,57	,62	Gr. Arası	1,780	3	,593	1,419	,237	---
	(3) 3. Sınıf	128	2,53	,64	Grup İçi	127,139	304	,418			
	(4) 4. Sınıf	124	2,42	,66	Toplam	128,918	307				
AI	(1) 1. Sınıf	7	3,51	,74							
	(2) 2. Sınıf	49	3,60	,57	Gr. Arası	,264	3	,088	,223	,880	---
	(3) 3. Sınıf	128	3,52	,65	Grup İçi	119,917	304	,394			
	(4) 4. Sınıf	124	3,54	,61	Toplam	120,181	307				

Tablo 6’da öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre zaman kullanma sitillerinin yalnızca PEZK faktöründe anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p < ,05$); buna karşılık diğer faktörlerde bir farklılaşmanın olmadığı ($p > ,05$) gözlenmektedir. Diğer taraftan PEZK faktöründe öğretmen adaylarının genel olarak sınıf düzeyleri arttıkça PEZK sitilini kullanma düzeylerinin de arttığı dikkati çekmektedir.

PEZK faktöründeki farklılaşmanın kaynağını belirlemek üzere veriler üzerinde Scheffe testi analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonunda 1. Sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının, 2,3 ve 4. Sınıflarda öğrenim görenlere göre PEZK sitilini anlamlı düzeyde daha az kullandığı belirlenmiştir.

Mesleki Hizmet Süresine Göre Öğretmenlerin Zaman Kullanma Sitillerini Kullanma Sıklıkları ve Farklılaşma Durumuna İlişkin Bulgular

Tablo 7. Mesleki Hizmet Süresine Göre Öğretmenlerin Zaman Kullanma Sitillerini Kullanma Sıklıkları Ve Farklılaşma Durumu

Fak	Hizmet Süresi	N	\bar{X}	Ss	KT	sd	KO	F	p	Sch.	
PEZK	(1) 1-5 yıl	36	3,91	,76							
	(2) 6-15 yıl	80	3,99	,71	Gr. Arası	,994	3	,331	,664	,575	---
	(3) 16-24 yıl	46	3,81	,63	Grup İçi	91,277	183	,499			
	(4) 25 ve + yıl	25	3,97	,71	Toplam	92,272	186				
GGZB	(1) 1-5 yıl	36	3,27	,76							
	(2) 6-15 yıl	80	3,28	,78	Gr. Arası	,533	3	,178	,310	,818	---
	(3) 16-24 yıl	46	3,16	,72	Grup İçi	104,665	183	,572			
	(4) 25 ve + yıl	25	3,19	,68	Toplam	105,198	186				
PZK	(1) 1-5 yıl	36	2,12	,62							
	(2) 6-15 yıl	80	2,05	,58	Gr. Arası	,778	3	,259	,851	,468	---
	(3) 16-24 yıl	46	2,12	,48	Grup İçi	55,754	183	,305			
	(4) 25 ve + yıl	25	1,92	,43	Toplam	56,531	186				
AI	(1) 1-5 yıl	36	3,62	,68							
	(2) 6-15 yıl	80	3,89	,57	Gr. Arası	2,942	3	,981	3,241	,023	1<4
	(3) 16-24 yıl	46	3,71	,42	Grup İçi	55,374	183	,303			
	(4) 25 ve + yıl	25	3,98	,43	Toplam	58,317	186				

Tablo 7’de öğretmenlerin hizmet sürelerine göre zaman kullanma sitillerinin yalnızca AI faktöründe anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p < ,05$); buna karşılık diğer faktörlerde bir farklılaşmanın olmadığı ($p > ,05$) gözlenmektedir. AI faktöründeki farklılaşmanın kaynağını belirlemek üzere veriler üzerinde Scheffe testi analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonunda 1-5 yıl hizmeti olan öğretmenlerin 25 yıl ve daha fazla hizmet süresi olanlara göre AI zaman kullanma sitilini anlamlı bir farkla daha az kullandıkları belirlenmiştir.

Öğrenim Görülen Bölüm Gruplamasına Göre Öğretmen Adaylarının Zaman Kullanma Sitillerini Kullanma Sıklıkları ve Farklılaşma Durumuna İlişkin Bulgular

Tablo 8. Öğrenim Görülen Bölüm Gruplamasına Göre Öğretmen Adaylarının Zaman Kullanma Sitillerini Kullanma Sıklıkları ve Farklılaşma Durumu

Fak	Bölüm Grb.	N	\bar{X}	Ss	KT	sd	KO	F	p	Sch.
PEZK	(1) Sosyal Bilimler	245	3,74	,70	Gr. Arası	8,301	2	4,150	7,599	,001
	(2) Fen/Matematik	16	3,06	,94	Grup İçi	166,586	305	,546		1>2
	(3) Dil Bilimleri	47	3,50	,84	Toplam	174,887	307			
GGZB	(1) Sosyal Bilimler	245	3,51	,77	Gr. Arası	2,392	2	1,196	2,045	,131
	(2) Fen/Matematik	16	3,65	,76	Grup İçi	178,372	305	,585		---
	(3) Dil Bilimleri	47	3,75	,69	Toplam	180,765	307			
PZK	(1) Sosyal Bilimler	245	2,51	,66	Gr. Arası	1,653	2	,826	1,981	,140
	(2) Fen/Matematik	16	2,75	,64	Grup İçi	127,266	305	,417		---
	(3) Dil Bilimleri	47	2,38	,55	Toplam	128,918	307			
AI	(1) Sosyal Bilimler	245	3,54	,62	Gr. Arası	1,232	2	,616	1,580	,208
	(2) Fen/Matematik	16	3,30	,69	Grup İçi	118,949	305	,390		---
	(3) Dil Bilimleri	47	3,62	,60	Toplam	120,181	307			

Tablo 8 genel olarak incelendiğinde sosyal bilimler eğitimi kapsamındaki bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarının en fazla PEZK, fen/matematik bilimleri iler dil bilimleri eğitimi kapsamındaki bölümlerde öğrenim görenlerin ise en fazla GGZB sitilini kullandıkları görülmektedir. Üç gruptaki öğretmen adaylarının en az kullandıkları sitilin ise PZK oluğu gözlenmiştir.

Diğer taraftan gruplara göre zaman kullanma sitilleri yalnızca PEZK sitilinde anlamlı düzeyde farklılaşmış ($p < ,05$); diğer sitillerde ise farklılaşmadığı ($p > ,05$) gözlenmiştir. PEZK faktöründeki bu farklılaşmanın kaynağını belirlemek üzere veriler üzerinde Scheffe testi analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonunda sosyal bilimler eğitimi alanında öğrenim gören öğretmen adaylarının, fen/matematik eğitimi bölümlerinde öğrenim görenlere göre PEZK sitilini anlamlı düzeyde daha fazla kullandığı belirlenmiştir.

Branş Gruplamasına Göre Öğretmenlerin Zaman Kullanma Sitillerini Kullanma Sıklıkları ve Farklılaşma Durumuna İlişkin Bulgular

Tablo 9. Branş Gruplamasına Göre Öğretmenlerin Zaman Kullanma Sitillerini Kullanma Sıklıkları ve Farklılaşma Durumu

Fak	Branş Grubu	N	\bar{X}	Ss	KT	sd	KO	F	p	
PEZK	(1) Sosyal Bilimler	94	3,91	,70	Gr. Arası	,211	2	,106	,211	,810
	(2) Fen/Matematik	49	3,98	,66	Grup İçi	92,060	184	,500		
	(3) Dil/Yeten. Bil.	44	3,89	,75	Toplam	92,272	186			
GGZB	(1) Sosyal Bilimler	94	3,30	,83	Gr. Arası	,874	2	,437	,771	,464
	(2) Fen/Matematik	49	3,20	,64	Grup İçi	104,324	184	,567		
	(3) Dil/Yeten. Bil.	44	3,14	,68	Toplam	105,198	186			
PZK	(1) Sosyal Bilimler	94	2,06	,52	Gr. Arası	,044	2	,022	,072	,930
	(2) Fen/Matematik	49	2,04	,54	Grup İçi	56,487	184	,307		
	(3) Dil/Yeten. Bil.	44	2,08	,61	Toplam	56,531	186			
AI	(1) Sosyal Bilimler	94	3,76	,51	Gr. Arası	,459	2	,229	,730	,484
	(2) Fen/Matematik	49	3,86	,63	Grup İçi	57,858	184	,314		
	(3) Dil/Yeten. Bil.	44	3,85	,56	Toplam	58,317	186			

Tablo 9'da branş gruplarına göre öğretmenlerin zaman kullanma sitillerinin birbirinden anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p > ,05$). Başka bir ifade ile öğretmenler, branşları farklı olsa da zaman kullanma sitilleri açısından birbirlerine benzedikleri; PEZK sitilini daha çok, PZK sitilini ise daha az kullandıkları gözlenmiştir.

Görev Yaptıkları Öğretim Kademesine Göre Öğretmenlerin Zaman Kullanma Sitillerini Kullanma Sıklıkları ve Farklılaşma Durumuna İlişkin Bulgular

Tablo 10. Görev Yaptıkları Öğretim Kademesine Göre Öğretmenlerin Zaman Kullanma Sitillerini Kullanma Sıklıkları ve Farklılaşma Durumu

Fak	Öğretim Kademesi	N	\bar{X}	Ss	KT	sd	KO	F	p	
PEZK	(1) İlkokul	58	4,07	,62	Gr. Arası	2,130	2	1,065	2,165	,118
	(2) Ortaokul	70	3,91	,70	Grup İçi	89,527	182	,492		
	(3) Lise ve dengi	57	3,80	,76	Toplam	91,657	184			
GGZB	(1) İlkokul	58	3,35	,79	Gr. Arası	1,199	2	,599	1,059	,349
	(2) Ortaokul	70	3,19	,73	Grup İçi	102,962	182	,566		
	(3) Lise ve dengi	57	3,17	,72	Toplam	104,160	184			
PZK	(1) İlkokul	58	1,98	,52	Gr. Arası	,718	2	,359	1,189	,307
	(2) Ortaokul	70	2,13	,57	Grup İçi	54,941	182	,302		
	(3) Lise ve dengi	57	2,06	,54	Toplam	55,658	184			
AI	(1) İlkokul	58	3,82	,46	Gr. Arası	,017	2	,009	,027	,973
	(2) Ortaokul	70	3,81	,59	Grup İçi	57,612	182	,317		
	(3) Lise ve dengi	57	3,80	,60	Toplam	57,629	184			

Tablo 10'da görev yaptıkları öğretim kademesine göre öğretmenlerin zaman kullanma sitillerinin birbirinden anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p > ,05$). Başka bir ifade ile öğretmenler, farklı öğretim kademelerinde görev yapsalar da zaman kullanma sitilleri açısından birbirlerine benzedikleri; PEZK sitilini daha çok, PZK sitilini ise daha az kullandıkları gözlenmiştir.

Yaş Grupları, Sınıf Düzeyleri Ve Mesleki Hizmet Süreleri İle Zaman Kullanma Sitili Eğitimi Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 11. Katılımcıların Yaş Grubu, Sınıf Düzeyi ve Mesleki Hizmet Değişkenlerine Göre Zaman Kullanma Sitili Eğilimleri Arasındaki İlişki

		PEZK	GGZB	PZK	AI
Katılımcıların Yaş Grupları	r	,150**	-,227**	-,321**	,243**
	p	,001	,000	,000	,000
	N	495	495	495	495
Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyleri	r	,179**	-,078	-,111	-,020
	p	,002	,174	,051	,732
	N	308	308	308	308
Öğretmenlerin Mesleki Hizmet Süreleri	r	-,024	-,052	-,066	,114
	p	,749	,478	,370	,119
	N	187	187	187	187

Tablo 11'de görüldüğü üzere katılımcıların yaş grupları ile PEZK ve AI sitillerini kullanma eğilimleri arasında pozitif ve anlamlı; GGZB ve PZK sitillerini kullanma eğilimleri arasında ise negatif ve anlamlı ilişkiler bulunmaktadır ($p < ,01$). Buna göre katılımcıların yaşları arttıkça PEZK ve AI sitillerine göre zamanı kullanma eğilimleri artarken GGZB ve PZK sitillerine göre zamanı kullanma eğilimleri azalmaktadır.

Öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri ile ise yalnızca PEZK sitilini kullanma eğilimleri arasında pozitif ve anlamlı ilişkilerin bulunduğu ($p < ,01$); diğer sitilleri kullanma eğilimleri arasında ise anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir ($p > ,05$). Diğer taraftan öğretmenlerin mesleki hizmet süreleri ile zaman kullanma sitillerini kullanma eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı gözlenmiştir ($p > ,05$). Buna göre öğretmen adaylarının sınıf düzeyi arttıkça yalnızca PEZK sitilini kullanma eğilimleri arttığı söylenebilir. Buna karşılık öğretmenlerin hizmet süreleri, zaman kullanma sitilleri arasında bir ilişki bulunmadığı söylenebilir.

Tartışma ve Yorum

Araştırma sonunda ulaşılan sonuçlar aşağıda tartışılmıştır.

1. Öğretmen ve öğretmen adayları (eğitim fakültesi öğrencileri) en çok PEZK, en az ise PZK sitillerini kullanma eğilimindedirler. Öğrencilik ve öğretmenlik mesleği, programlı bir eğitim sürecinin parçasıdır. Öğrencilerin çok farklı dersler için çalışmalar yapmaları, öğretmenlerin ise öğretim sürecini planlamak, yürütmek ve değerlendirmek için yoğun mesai harcamaları gerekmektedir. Bu durum, onların zamanlarının önemli kısmını bu faaliyetlere ayırdıkları; diğer ilgi alanları ve sosyal ihtiyaçları için ise zaman bulmada zorlandıkları için etkin ve planlı olmak zorunda kalmaları ile açıklanabilir. Ayrıca her iki grubun

da eğitim programı gibi amacı, süreci ve sonuçları planlanmış bir süreçle yaşamlarını sürdürmek durumunda olmaları onlarda planlı ve ekonomik davranma alışkanlıklarının gelişmesine de yol açmış olabilir.

Diğer taraftan, öğretmen adayları öğretmenlere göre GGZB ve PZK sitillerini; öğretmenler ise öğretmen adaylarına göre PEZK ve AI sitillerini daha fazla kullanma eğilimindedirler. Bu farklılaşma, öğretmenlik mesleği ve öğrencilik (öğretmen adaylığı) yaşamı arasındaki planlı davranma, yasal zorunluluklar, yaşam tecrübesi gibi değişkenlerle ilişkili olarak açıklanabilir. Bilindiği üzere öğretmenlik profesyonel bir meslektir ve yasalarla tanımı, çerçevesi, görev ve sorumlulukları vb. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ve bazı yönetmeliklerle çizilmiştir. Buna karşılık öğretmen adaylığı (öğrencilik), yine yasal tanımı, zemini ve çerçevesi birtakım yönetmeliklerle çizilmiş olmakla birlikte öğretmenlik mesleğine göre daha esnek ve kişiye özgü faktörlerden daha çok etkilenecek bir yapıdadır.

Öğretmenlerin kendilerine özgü zaman ayarlaması mesai saatleri dışı için söz konusu iken öğretmen adayı öğrencilerin ders saatleri dışında daha çok zamanlarının kaldığı söylenebilir. Bunun yanı sıra öğretmenlerin, öğretmen adaylarına göre gerek daha uzun süreli eğitim almış olmaları, gerekse zamanı verimli ya da verimsiz kullanma ve sonuçları ile ilgili yaşam tecrübeleri; mesleklerini yaparken planlı yaşama daha çok maruz kalmaları, ana babalık ya da bir takım sosyal statüleri gereği kendilerinden beklentilerin çok olması gibi nedenler de zaman kullanımı konusunda daha planlı, hedef odaklı ve ısrarcı olmalarını beraberinde getirmiş olabilir. Buna karşılık öğretmen adayı öğrenciler, öğrencilik yaşamındaki esneklikler, yaşam tecrübelerinin kısmen daha az olması, kendilerinden beklentinin daha çok okul başarısı ile sınırlı olması, daha dinamik ve çevre etkisine daha açık bir yaşam sürmeleri, gelecekte bir mesleğe sahip olma ya da atanabilme konusundaki belirsizliklerinin bulunması gibi nedenlere bağlı olarak zamanlarını planlamada daha pasif durumda kalmalarını ve ısrarcı olamayışlarını beraberinde getirmiş olabilir.

Alanyazın incelendiğinde benzer ve kısmen farklı araştırma sonuçlarının bulunduğu dikkati çekmektedir. Babacan ve Küçükosmanoğlu (2015) müzik eğitimi anabilim dalı öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmasında öğrencilerin zaman yönetimi konusunda iyi düzeyde beceri sergilediklerini belirlemiştir. Gözel ve Halat (2010) araştırmalarında ilköğretim öğretmenlerinin genel zaman yönetimi konusundaki değerlendirmelerinin yüksek düzeyde olduğunu belirlemiştir. Güleç, Kahraman ve Sezer (2013), araştırmalarında öğretmen adaylarının zaman yönetimi envanterinden aldıkları puan ortalamasının yüksek olduğunu; akademik başarıyla pozitif, sınav kaygısıyla ile negatif ilişki içerisinde olduğunu belirlemiştir. Özkılıç ve Korkmaz (2004), sosyal bilimler, fen bilimleri ve beden eğitimi öğretmenlerinin büyük kısmının, sınıfta zaman yönetimi ile ilgili ön hazırlıklar çerçevesinde üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirdiklerini belirlemiştir. Buna karşılık Tektaş ve Tektaş (2010), meslek yüksekokulu öğrencilerinin zaman yönetimi konusunda ortaya düzeyde beceri sahibi olduklarını belirlemiştir. Varışoğlu, Şeref ve Yılmaz (2012) ise, Türkçe öğretmen adaylarının zamanı etkili kullanma konusunda farkındalıklarının iyi olduğunu; ancak etkili kullanma konusunda sorun yaşadıklarını ifade etmektedir. Özellikle zaman tuzakları konusunda önemli yanlış uygulamalara düştüklerini farklı araştırma sonuçları ile destekleterek iddia etmiştir. Buna göre yaşamlarının önemli kısmını planlı eğitim kurumlarında geçiren kesimlerin, zamanlarını kullanma konusunda da planlı ve ekonomik davranma eğilimi gösterdiği; zamanla bunun bir alışkanlık haline geldiği söylenebilir.

2. Erkekler AI ve hemen ardından PEZK sitilini; kadınlar ise PEZK sitilini daha yoğun kullanma eğilimindedirler. Kadınlar erkeklere göre GGZB ve PZK sitillerini; erkekler de kadınlarda göre AI sitilini daha yoğun kullanma eğilimindedirler. Her iki grupta en az PZK eğilimi göstermektedirler. Buna göre erkek ve kadınların zamanı planlı ve ekonomik kullanma tercih etmekte benzer davrandıkları; kadınların erkeklere göre zaman kullanımı konusunda gelecek ve geçmiş zaman baskısı ile hareket ettikleri ve pasif durumda kaldıkları; buna karşılık erkeklerin daha ısrarcı ve kararlı oldukları söylenebilir. Toplumsal kültürün bir yansıması olarak kadınların zamanlarını planlarken ve uygun davranırken eş, çocuk ve evlerine daha bağımlı olarak davranmaları ve yönetici pozisyonunda olanların ağırlıklı olarak erkek olması nedeniyle kadınların yöneticilerin beklentilerine göre çalışma alışkanlığı geliştirmiş olmaları PZK ve GGZB sitilini kullanma eğilimini güçlendirmiş olabilir. Buna karşılık erkeklerin ev dışı yaşamla daha içli dışlı olması, fıtratları gereği daha keskin ve kararlı olabilmeleri, sosyal yaşamlarında mücadeleci ve kararlı olmak durumunda kalmaları, AI ve PEZK sitillerini kullanma eğilimlerinin artmasını doğurmuş olabilir.

Alanyazın incelendiğinde ise genel olarak farklı sonuçlara ulaşıldığı gözlenmektedir. Yenihan ve Öner (2013), üniversitedeki kız öğrencilerin zaman yönetimi beceri düzeylerinin erkeklere göre daha iyi

olduğunu; Tektaş ve Tektaş (2004), genel zaman yönetimi becerilerinde kızların daha iyi durumda olduklarını; buna karşılık zaman planlama ve zamanı harcattırıcılar boyutlarında erkek öğrencilerin daha iyi durumda olduklarını; Ağduman (2014), kadın üniversite öğrencilerinin erkeklere göre daha fazla boş zaman motivasyonu ve tatminine sahip olduklarını belirlemiştir. Benzer sonuçlara Akyüz ve Türkmen (2016), Eldeleklioğlu (2008), Durmaz, Hüseyinli ve Güçlü (2016) ve Aslan ve Cansever'in (2012) çalışmalarında da ulaşıldığı söylenebilir. Babacan ve Küçükosmanoğlu (2015) ise, müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin cinsiyete göre genel zaman yönetimi beceri düzeylerinin farklılaşmadığını; buna karşılık zaman yönetimi tutum ve beceri alt boyutunda kadın öğrenciler lehine anlamlı bir farklılaşmanın olduğunu gözlemiştir.

Buna göre diğer araştırma sonuçları ile bu araştırmanın bulgularının, kız ve erkeklerin zamanı planlı ve ekonomik kullanmayı en çok, pasif zaman kullanımını ise en az tercih etme eğilimleri; bu nedenle de iyi düzeyde olmaları yönüyle uyduğu söylenebilir. Buna karşılık planlık ve ekonomik zaman kullanımı konusunda cinsiyetin bir farklılaşmayı beraberinde getirmemesi; zamanı kullanma konusunda erkeklerin daha kararlı ve ısrarlı olması yönüyle erkekler lehine bir durumun söz konusu yönüyle de farklılaştığı söylenebilir.

3. Evli ve bekâr öğretmen ve öğretmen adayları PEZK sitilini daha çok, PZK sitilini ise daha az kullanmaktadır. Diğer taraftan evli olanlar PEZK ve AI sitillerini, bekâr olanlar ise GGZB ve PZK sitillerini daha fazla kullanma eğilimindedirler. Evli olanların işlerinin yanı sıra ev ve aile bireylerine karşı sorumluluklarının olması ve plansız davranmaları halinde daha fazla insanın bundan olumsuz yönde etkileyecek olması kaygısı onları PEZK ve AI sitilini daha çok tercih etmeye sevk etmiş olabilir. Buna karşılık bekârların daha ben merkezli davranabilme imkânları ile evlenme ve aile kurma konusunda gelecek hayalleri GGZB ve PZK sitilini kullanma eğilimini artırmış olabilir. Aslan ve Cansever (2012), aile yapısının ve toplumsal kültürün, serbest zamanları değerlendirme algı ve alışkanlıkları üzerinde belirleyici etkisinin bulunduğunu ve dünya alanyazını ile bu düşüncenin desteklendiğini ifade etmektedirler. Buna göre evli ya da bekâr olma, aile içinde yaşama ya da bağımsız davranabilme, toplumun beklentileri çerçevesinde bireylerin farklı zaman kullanma sitillerini sergileme eğilimine girmeleri üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

4. Zaman kullanma sitillerini yaş gruplarına göre kullanma sıklıkları benzerdir. Çoktan aza sırasıyla PEZK, AI, GGZB ve PZK sitillerini kullanmaktadır. Ayrıca yaş grubu arttıkça PEZK ve AI sitillerini kullanma eğilimlerinin artarken GGZB ve PZK sitillerini kullanma sıklıkları azalmaktadır. Yaş fark etmeksizin genel olarak bireylerde PEZK sitili eğilimi fazla olmakla birlikte yaş artmasına bağlı olarak bireylerin edindikleri yaşam tecrübeleri ve sorumluluk alanlarının genişlemesi, planlı davranma ve kararlı olma eğilimlerini artırdığı; buna karşılık küçük yaşlarda bireylerin henüz yaşayacakları daha uzun bir zaman olduğu düşüncesi ve sorumlu olduğu kişilerin daha sınırlı olması nedeniyle hem geleceklerine ilişkin kaygılarının olmasını hem de daha değişken bir zaman kullanma sitilini tercih etmelerini beraberinde getirmiş olabilir.

Alanyazında yaş değişkeni ile zaman yönetimi becerileri ile ilişkilerinin ele alındığı bazı araştırmalar yer almaktadır. Babacan ve Küçükosmanoğlu (2015) müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinde, Karagöz ve diğerleri (2010), üniversite personeline, Eldeleklioğlu (2008) 15-18 yaş aralığı bireylerde, Akyüz ve Türkmen (2016) de üniversite öğrencilerinde yaş gruplarına göre zaman yönetimi beceri düzeylerinin farklılaşmadığını belirlemişlerdir. Buna karşılık Ağduman (2014), üniversite öğrencilerinden daha fazla etkinliğe katılarak deneyim zenginliği olan öğrencilerin diğerlerine göre boş zaman motivasyonu ve tatmin düzeyleri konusunda daha iyi durumda olduğunu ifade etmektedir. Durmaz, Hüseyinli ve Güçlü (2016) ise lise ve lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrencilerin zaman yönetimi beceri düzeylerinde lise öğrencileri lehine anlamlı farklılaşmanın ortaya çıktığını belirlemiştir; bu durumu, lise düzeyindeki turizm öğrencilerinin emek yoğun turizm sektöründe çalışmalarına bağlı olarak açıklamışlardır. Diğer taraftan Eldeleklioğlu (2008) yurtdışındaki çalışmalarda yaş grupları açısından farklılaşmaların olduğunu belirtmektedir. Eldeleklioğlu (2008) ve Akyüz ve Türkmen'in (2016) çalışmalarında farklılaşmaların olmaması, yaş ranjının çok dar olmasından (4-5 yaş) kaynaklanabilir. Bu sınırlı yaş aralığında beceri ve tutum farklılaşmasının anlamlı olmaması doğal olarak karşılanabilir. Zira tutum ve beceri öğrenimi ya da değişimi zaman gerektiren bir süreçtir.

5. Öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri yalnızca PEZK sitilini kullanma düzeylerini farklılaştırmış, diğerlerini farklılaştırmamıştır. PEZK sitilini 1. Sınıftaki öğretmen adayları, 2,3 ve 4. Sınıflarda öğrenim görenlere göre daha az kullanmaktadır. Öğretmen adayı öğrencilerin okula henüz gelmeleri ve nasıl bir

yaşam sürecekleri konusundaki düşüncelerinin belirgin olmayışı; okul sonrası sınav ve meslek yaşamı için planlı olmak için daha erken olduğunu düşünmeleri, lisede almış oldukları başkaları tarafından daha net planlanmış yaşamdan serbest bir ortama gelmiş olmaları ve henüz ders yoğunluklarının ve çeşitliğinin az olması; daha çok teorik ve dinlemeye dayalı temel dersleri almaları nedeniyle oğretmen planlı bir eğitim sürecini yaşıyor olmaları, birinci sınıfları PEZK sitili konusunda daha duyarsız olmaya yönelmiş olabilir.

Babacan ve Küçükosmanoğlu (2015), müzik eğitimi anabilim dalında oğrenim gören oğrencilerin sınıf düzeylerine göre genel zaman yönetimi beceri düzeylerinin farklılaşmadığını; ama zaman düşmanları ve zaman yönetimi tutum ve beceri alt boyutları açısından 2. sınıf oğrencileri lehine anlamlı bir farklılaşmanın ortaya çıktığını belirlemiştir. Bu durumu, 1. sınıf oğrencilerinin henüz programlı müzik aleti alma alışkanlığını edinmeye başladıkları, 2. sınıftan itibaren bu alışkanlığın oturduğunu ve özellikle 3. ve 4. sınıflarda konser türü etkinliklerin düzenlenmesi ile daha sistematik hale gelmesine bağlı olarak açıklamış; alanyazında genel olarak bu açıdan bir farklılaşma gzlenmediğinin belirtildiğini aktarmıştır. Akyüz ve Türkmen (2016) ise niversite oğrencilerinin yaşlarına göre boş zaman kullanımını tutumlarının farklılaşmadığını belirtmiştir. Üniversite oğrencilerinin sınıf düzeyleri (1-4. Sınıf) yaklaşık aynı zaman aralığına (4 yıl) geldiği dşnldğinde bu araştırma sonucu ile genel olarak tutarlılık gösterdiği söylenebilir.

Eğitim fakültelerinde 4. Sınıfa yaklaşmakla birlikte Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) gibi gelecekleri açısından önemli bir sınavın yaklaşması; ayrıca meslek yaşamı, evlilik gibi yaşamlarının önemli dönüm noktaları ile ilgili psikolojik ve sosyal baskı altına girmeye başlamaları onlar açısından zamanın değerini ve planlı davranmanın zorunluluğunu daha belirgin hissetmelerine yol açmış olabilir. Nitekim Eldeleklioğlu (2008) hem kendi araştirmasında hem de diğer araştırmalarda kaygı düzeylerinin zaman yönetimi beceri düzeyleri ile negatif ilişkiler gösterdiğini belirtmektedir.

6. Oğretmenlerin hizmet süreleri, yalnızca AI sitilini kullanma sıklıklarını farklılaştırmış; diğerlerini farklılaştırmamıştır. 25 yıl ve üzerinde görev süresi olan oğretmenler 1-5 yıl hizmet süreli oğretmenlere göre AI sitilini daha çok kullanmaktadırlar. Oğretmenlerin genel olarak yaşam ve mesleki tecrübelerinin artması; aldıkları kararı uygulama ve zamanı kararlarına göre kullanma konusunda azimli ve ısrarcı davranma eğilimlerini desteklemiş olabilir. Azimli ve ısrarlı davranmaları durumunda hedeflerine ulaşabilecekleri konusundaki tecrübeleri de bu eğilimlerini güçlendirmiş olabilir.

Ağduman (2014), niversite oğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada daha fazla etkinliğe katılarak deneyim zenginliği oluşturan oğrencilerin boş zaman motivasyonlarının ve tatmin düzeylerinin daha iyi durumda olduğunu gözlediğini belirtmektedir. Karagöz ve diğerleri (2010), zamanın etkin kullanımını etkileyen faktörlerin belirlenmesine dönük niversite personeli üzerinde yaptığı çalışmada kıdem, yetersiz yetki devri ve plansızlık boyutları üzerinde farklılaşmanın ortaya çıktığını; buna karşılık kişisel organizasyonsuzluk ve çok fazla iş üstlenme boyutlarında farklılaşmanın olmadığını gözlemiştir. Buna göre deneyim ve tecrübenin, zamanı etkin kullanma ve yönetme, planlı davranma ve ısrarcı olma eğilimlerinin artmasına yol açtığı söylenebilir.

7. Sosyal bilimler eğitimi kapsamındaki bölümlerde oğrenim gören oğretmen adayları en fazla PEZK, fen/matematik bilimleri ile dil bilimleri eğitimi kapsamındaki bölümlerde oğrenim görenler ise en fazla GGZB sitilini kullanmaktadırlar. PEZK sitili sosyal bilimler eğitimi bölümlerinde oğrenim gören oğretmen adayları tarafından fen/matematik eğitimi bölümlerinde oğrenim görenlere göre daha çok kullanılmaktadır. Sosyal bilimlerin esnek yapısına ve kapsamına bağlı olarak oğretmen adayı oğrencilerin farklı ihtimalleri de göz önüne alarak esnek düşünmesi ve zamanlarını planlamaları; bu nedenle de planlarını uygulama başarıları PEZK sitilini kullanma eğilimlerini artırmış olabilir. Buna karşılık fen ve matematik bilimlerinin daha net ve keskin içerikli bir yapı ve kapsama sahip olması, analitik düşünme yoğunlukları, bu bölümlerde oğrenim görenlerin de daha katı planlamalar yapmalarını; ama kendi dışlarındaki etkenler nedeniyle planlarını uygulamada başarısız olmalarını doğurmuş; buna bağlı olarak da PEZK sitilini kullanma eğilimleri düşümü olabilir.

Ağduman (2014), sosyal bilimler alanında oğrenim gören niversite oğrencilerinin, fen ve sağlık bilimlerinde oğrenim görenlere göre boş zaman motivasyon ve tatmin seviyelerinin daha iyi olduğunu belirlemiştir. Akyüz ve Türkmen (2016), niversite oğrencilerinin oğrenim gördükleri fakülte ve yüksekokullara göre boş zaman kullanım tutumlarının duyuşsal alanda farklılaşmadığını; buna karşılık bilişsel, davranışsal ve tutum toplam puanlarının farklılaştığını belirlemiştir. En belirgin farklılaşmanın ise Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu lehine olduğunu belirlemiş; bu farklılaşmayı eğitim programlarının

daha esnek olması ve spor konusundaki özel beceri ve deneyim birikimlerindeki avantajlı durumları ile açıklamışlardır.

8. Branş gruplarına göre öğretmenlerin zaman kullanma sitilleri farklılaşmamaktadır. Buna göre öğretmenlerin branşlarının, zaman kullanma sitillerinde belirleyici olmadığı; genel öğretmenlik özelliklerinin ortak bir benzer sitil kullanmalarını güçlendirdiği söylenebilir. Özkılıç ve Korkmaz (2004) tarafından sosyal bilimler, fen bilimleri ve beden eğitimi öğretmenleri üzerinde sınıftaki zaman yönetimi ile ilgili davranışlarını inceledikleri çalışmalarda da branş gruplarının belirgin bir farklılaşmayı beraberinde getirmediğini belirlemişlerdir. Buna göre bu araştırmanın bulgusunun, alanyazınla tutarlılık gösterdiği söylenebilir. Diğer taraftan Gözel ve Halat (2010), ilköğretim öğretmenlerinin genel zaman yönetimi konusundaki değerlendirmelerinin sınıf öğretmenleri; zaman planlaması konusundaki değerlendirmelerin ise okul öncesi öğretmenleri lehine anlamlı düzeyde farklılaştığını gözlemiştir. Buna göre ise bir genellemeye gitmeden önce, branşlara göre ders içerikleri de dikkate alınarak öğretmenlerin zaman kullanımı sitilleri konusunda yeni çalışmalara da ihtiyaç olduğu söylenebilir.

9. Katılımcıların yaşları arttıkça PEZK ve AI sitillerine göre zamanı kullanma eğilimleri artarken GGZB ve PZK sitillerine göre zamanı kullanma eğilimleri azalmaktadır. Diğer taraftan; öğretmen adaylarının sınıf düzeyi yükseldikçe yalnızca PEZK sitilini kullanma eğilimleri de artmaktadır. Öğretmenlerin hizmet süreleri ile zaman kullanma sitilleri arasında ise bir ilişki yoktur. Bu durum, genel olarak bireylerin yaşam deneyimleri ve meslek yaşamlarına yaklaştıklarında zamanın değerini ve iyi değerlendirilmesi gerektiğini daha iyi fark ettikleri ve zaman kullanımı konusunda daha planlı ve ekonomik davranmaya yöneldikleri şeklinde yorumlanabilir.

10. Görev yapılan öğretim kademesi öğretmenlerin zaman kullanma sitillerini etkilememektedir. Buna göre zaman kullanma sitilinin öğretmenlerin görev yaptıkları kademelerin değişmesi ile birlikte farklılaşmadığı; daha durağan bir özellik taşıdığı söylenebilir. Başka bir ifade ile zaman kullanma sitilinin, mekân ya da ortamdan çok kişilik özelliği ile ilişkilendirilebileceği söylenebilir. Nitekim Öztahtalı (2019), zaman yönetiminin bir özyönetim meselesi olduğunu vurgulamaktadır. Francis-Smythe ve Robertson, (1999), öz disiplin yokluğu, bireysel hedeflerin belirsizliği, erteleme ve oyalanma alışkanlığı, aşırı güven ya da güvensizlik, hayır diyememek, kontrolsüz sosyal ilişkiler, mükemmeliyetçilik, önceliklerin belirsizliği, stres ve zaman baskısı, vizyonsuzluk gibi kişilik özelliği haline gelen değişkenlerin zaman kullanma tarzlarını belirleyen bireysel faktörler olduğunu ifade etmektedir.

Sonuç ve Öneriler

PEZK ve AI zaman kullanma sitili, zamanın daha etkili ve verimli kullanılması açısından daha uygun sitiller olarak değerlendirilmelidir. Bu çerçevede öğretmenler öğretmen adaylarına; evliler bekârlara, üst yaş grupları alt yaş gruplarına, üst sınıf düzeyindeki öğretmen adayı öğrenciler alt sınıflara; mesleki tecrübesi çok olanlar az olanlara göre bu iki sitili daha çok kullanma eğilimindedirler. Diğer taraftan öğretmenlerin görev yaptıkları öğretim kademesi ve branşlarına göre zaman kullanma sitilleri farklılaşmamaktadır.

Buna göre genel olarak zaman kullanma sitilleri açısından tecrübe, aile hayatı, meslek yaşamına atılmış olma, mesleki yaşama geçişteki sınavlar gibi etkenlerin etkili olduğu ve bu özelliklere sahip olanların PEZK ve AI sitillerini, GGZB ve PZK sitillerine göre daha çok tercih ettikleri söylenebilir. Başka bir ifade ile yaşamın gerçekleri ve eğiticiliğinin, bireyleri zamanlarını planlı kullanmaya yönelttiği gözlenmiştir. Bu çerçevede özellikle bu konuda erken yaş ve deneyim dönemlerinde zaman kullanma sitillerinin avantaj ve dezavantajları ile PEZK ve AI sitillerini nasıl daha sık ve etkili kullanabilecekleri konusunda bilinçlendirme çalışmalarının yapılması önerilebilir.

Diğer taraftan yaşamını bekâr olarak sürdüren öğretmen ve öğretmen adaylarının, yaşamını daha düzenli hale getirilebilmesi için evlilik tavsiye edilmeli; en azından ailenin temin ettiği düzenli yaşamın temin edilmesi konusunda yurt ve diğer barınma konularında gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Ayrıca evli ve bekâr bireyler arasında zaman kullanımı ile ilgili tecrübe aktarımının imkânları araştırılmalıdır.

Ayrıca benzer araştırmaların, farklı çalışma grupları üzerinde de yapılması; durum tespitlerinde bulunulması ve araştırma sonuçları doğrultusunda gerekli eğitim çalışmalarının planlanması yararlı olabilir. Yapılacak araştırmalarda kamu ve özel sektör, meslek grupları, eğitim düzeyleri, sosyoekonomik durumları, coğrafi ve kültürel yapı gibi değişkenlerin bireylerin zaman kullanma sitilleri üzerindeki etkileri inceleme konusu yapılmalıdır.

Etik Beyan

“Öğretmen ve Öğretmen Adaylarının Zaman Kullanma Sitillerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Bu araştırmanın verileri 01.01.2020 tarihinden önce toplandığı ve makalenin süreci 2020 yılında başladığından etik kurul kararı zorunluluğu taşımamaktadır.

Kaynakça

- Ağaoğlu, Y. S. ve Boyacı, M. (2013). Serbest zaman eğitimi. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 8(1), 17-23.
- Ağduman, F. (2014). *Üniversite öğrencilerinin boş zaman motivasyon ve tatminlerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Akatay, A. (2003). Örgütlerde zaman yönetimi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, 281-299.
- Akyüz, H. ve Türkmen, M. (2016). Üniversite öğrencilerinin boş zaman faaliyetlerine yönelik tutumlarının incelenmesi: Bartın Üniversitesi örneği. *International Journal of Science Culture and Sport*, 4(1), 340-357.
- Arslan, S. (2011). Serbest zaman kullanımı: sıradan serbest zaman etkinlikleri ve sistemli serbest zaman etkinlikleri. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 1-10.
- Aslan, N. ve Cansever, B.A. (2012). Ergenlerin boş zaman değerlendirme algısı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 23-35.
- Babacan, E. ve Küçükosmanoğlu, H.O. (2015). Müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri. *e-International Journal of Educational Research*, 6(2), 36-50.
- Balci, A. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma: yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.
- Bayram, N. (2013). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Bond, M. J. ve Feather, N. T. (1988). Some correlates of structure and purpose in the use of time. *Journal of Personality and Social Psychology*, 55(2), 321-329.
- Brodowsky, G. H. ve Anderson, B. B. (2000). A cross cultural study of consumer attitudes toward time. *Journal of Global Marketing*, 13(3), 93-109.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Cotte, J. ve Ratneshwar S. (2003). Choosing leisure services: the effects of consumer timestyles. *Journal of Services Marketing*, 17(6), 558-572.
- Durmaz, M., Hüseyinli, T. ve Güçlü, C. (2016). Zaman yönetimi becerileri ile akademik başarı arasındaki ilişki. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(7), 2291-2303.
- Eldeleklioğlu, J. (2008). Ergenlerin zaman yönetimi becerilerinin kaygı, yaş ve cinsiyet değişkenleri açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 7(3), 656-663.
- Francis-Smythe, J. ve Robertson, I. (1999). Time-related individual differences. *Time ve Society*, 8(2-3), 273-292.
- Gözel, E. ve Halat, E. (2010). İlköğretim okulu öğretmenleri ve zaman yönetimi. *PÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6, 73-89.
- Güleç, S., Kahtaman, P. B. ve Sezer, G. O. (2013). Öğretmen adaylarının zaman yönetimi becerileri ile sınav kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin akademik başarılarına göre incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(2), 343-358.
- Gürbüz, M. ve Aydın, A. H. (2012). Zaman kavramı ve yönetimi. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 1-20.
- Hornik, J. ve Zakay, D. (1996). Psychological time: The case of time and consumer behavior. *Time ve Society*, 5, 385-397.
- Jones, J. M. (1988). ‘Cultural differences in temporal perspectives: instrumental and expressive behaviors in time’. In J. E. McGrath (ed.), *The Social Psychology of Time*, (pp. 21-38). Newbury Park, CA: Sage.
- Kalaycı, Ş., Albayrak, A. S., Eroğlu, A., Küçüksille, E., Ak, B., Karaatlı, M. ve Sungur, O. (2010). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Karagöz, Y. (2016). *SPSS 23 ve AMOS 23 uygulamalı istatistiksel analizler*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Karagöz, Y., Kingır, S., Mesci, M. ve Akbaş, Z. (2010). Zamanın etkin kullanımını sağlayan faktörlerin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 97-108.
- Kurar, İ. ve Baltacı, F. (2014). Halkın boş zaman değerlendirme alışkanlıkları: Alanya örneği. *International Journal of Science Culture and Sport*, 2, 39-52.
- Özkılıç, R. ve Korkmaz, N.H. (2004). Sosyal bilimler, fen bilimleri ve beden eğitimi spor öğretmenlerinin sınıfta zaman yönetimine ilişkin davranışları. *UÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 281-293.
- Öztahtalı, İ. (2019). *Zaman yönetimi bir öz yönetim meselesidir...* 28.08.2019 tarihinde <http://turkunholding.com/sosyal-sorumluluk-projeleri/egitimler-zaman-yonetimi-bir-oz-yonetim-meselesidir/27> adresinden alınmıştır.
- Shores, K. ve Scott, D. (2007). The relationship of individual time perspective and recreation experience preferences. *Journal of Leisure Research*, 39(1), 28-59.
- Shoval, N., Schvimer, Y. ve Tamir, M. (2018). Real-time measurement of tourists’ objective and subjective emotions in time and space. *Journal of Travel Research*, 57(1), 3-16.

- Tektaş, M. ve Tektaş, N. (2010). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin zaman yönetimi ve akademik başarıları arasındaki ilişki. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23, 221-229.
- Usunier, J. C. G. ve Valette-Florence, P. (1994). Perceptual time patterns `time-styles: A psychometric scale, *Time ve Society*, 3(2), 219-241.
- Usunier, J. C. G. ve Valette-Florence, P. (2007). The time styles scale: A review of developments and replications over 15 years. *Time ve Society*, 16(2/3), 333-366.
- Varışoğlu, B., Şeref, İ. ve Yılmaz, İ. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının zaman yönetimi algılarına yönelik bir içerik analizi. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2), 377-394.
- Yenihan, B. ve Öner, M. (2013). Zamanı yönetmek: üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin incelenmesi. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi*, 2(2), 56-68.
- Yeşil, R. ve Yılmaz, H. (2020). Zaman kullanma stilleri ölçeğinin türk kültürüne uyarlanması. *Adam Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 219-240.

EXTENDED ABSTRACT

The issue of time has been one of the issues that was actual for human and humanity for ages. Throughout history, the consideration of time by many philosophers, scientists, writers and thinkers can be regarded as an indication that its importance and value have been realized. It should be stated that the issue of time is considered as important by all segments of society and people of all professions; and is one of the significant determinants of the quality of economic, social, political and individual life. Time has an irreversible scope that every individual feels but cannot touch. It should be noted that real time is the same for all individuals in fact. On the other hand, it is often argued that perceived or lived time is different from each other, in other words that not everyone can use time equally effectively.

It was observed that there are many theoretical studies on the importance, quality, and dimension of time and the use of free time. It is noteworthy that research on time management in the field of education is generally conducted on classroom management, time management of teacher and students and the examination of leisure time use habits or attitudes. On the other hand, it can be said that, in recent years, in international literature, the issue of "time use style," has been started to be discussed in addition to the studies in this context whereas this issue has not been sufficiently treated yet in the literature of Turkey.

However, it should be noted that there are important differences between passing time and using time effectively and efficiently. This study was conducted to determine the time use styles of teachers and prospective teachers. Considering the possibility that teachers and prospective teachers, who are culture spreaders may spread their time use styles and habits to the society and find responses, it is thought that the research is important both in terms of treating the issue of time use style and the quality of the study group.

The main purpose of this research is to reveal the time use styles of teachers and prospective teachers and these styles' differentiation status according to some variables comparatively. In this way, it was aimed to access the data that can be used both in the programming of the training activities to be carried out while educating teachers and prospective teachers and in the distribution of tasks related to the works and transactions that can be performed together with them.

This research is a descriptive and quantitative study conducted within a survey model. The study group of the research consists of 495 participants, 194 of whom are males and 301 are females. 308 of the participants are prospective teachers (students of education faculty) and 187 of them are teachers.

The data of the study was developed using "Personal Information Form" by Usunier ve Valette-Florence (1994 ve 2007) and was adapted to Turkish Culture with the "Time Use Styles Scale" formed by researchers. The data were obtained online from the study group. Time Use Styles Scale is a five-point Likert-type scale consisting of 25 items under 4 factors. The names of the factors are Planned and Economic Time Use (6 items), Past and Future Time Pressure (7 items), Passive Time Use (7 items) and Perseverance-Insistence (5 items). KMO value of the scale is 0,846 and Bartlett's test values are $\chi^2 = 2847,985$; df: 300; $p < ,001$. The Time Use Styles Scale explains 70,219% of the general variance. The Cronbach alpha reliability coefficient of the scale is 0,884 for the overall scale.

Arithmetic mean, standard deviation, unrelated samples t test, Anova test, Scheffe test and Pearsns' r test were conducted on the data. $p < ,05$ level was considered sufficient for the difference and the significance level of the relationship. When interpreting arithmetic mean values "0.00 - 0.80 range Never", "0.81 - 1.60 range Rarely", "1.61 - 2.40 range Sometimes", "2.41 - 3.20 range Most of the time", and "3.21 - 4.00 range Always" meanings were grounded on.

As a result of the research, it was found that (1) Teachers and prospective teachers use Style of Planned and Economic Time Use the most and Passive Time Use the least. (2) Prospective teachers tend to use Past and Future Time Pressure and Passive Time Use styles more compared to teachers and teachers tend to use Planned and Economic Time Use and Perseverance-Insistence styles more compared to prospective teachers. (3) Males are inclined to use Perseverance-Insistence style immediately followed by Planned and Economic Time Use Style and females are inclined to use Planned and Economic Time Use style more intensively. (4) Married and single teachers and prospective teachers use the Planned and Economic Time Use style more and the Passive Time Use style less. (5) Their frequency of using time styles according to age groups is similar. (6) Prospective teachers' grade levels only differentiated their levels of using Planned and Economic Time Use style and not others. (7) Teachers' service periods only differentiated their frequency of using Perseverance-Insistence style and did not differentiate the others. (8) While the department / branch variable differentiated the time use styles of prospective teachers, it did not differentiate those of teachers. (9) As the ages of the participants increase, their tendency to use time according to Planned and Economic Time Use and Perseverance-Insistence styles increase and their tendency to use time according to Past and Future Time Pressure and Passive Time Use styles decrease. (10) Time use styles of teachers do not differentiate according to the teaching level.

Planned and Economic Time Use and Perseverance-Insistence time use styles should be considered as more suitable styles for the more effective and efficient use of time. It is thought that time use's being planned considering the variables effecting it and its being economic and being determined about the practice of the plans made is something desired. Based on the results of the research, it was observed that factors such as experience, family life, having begun professional life and exams in transition to professional life were effective in terms of time use styles in general. It can be said that those who have the characteristics of having experience, having started a family and having begun professional life prefer Planned and Economic Time Use and Perseverance-Insistence styles more than the Past and Future Time Pressure and Passive Time Use styles. In this context, especially regarding this issue, it may be suggested to perform awareness raising studies about the advantages and disadvantages of time use styles in early age and experience periods and how Planned and Economic Time Use and Perseverance-Insistence styles can be used more often and more effectively. Finally, that similar researches are conducted on different study groups and especially within the framework of different occupations, making assessments and planning the necessary training activities in line with the research results may be useful. Similar research should be conducted on different working groups and in particular within the framework of different occupations; it may be useful to make due diligence and to plan the necessary training activities in line with the research results.